

Maria FILIPIAK

CZERPAĆ Z DZIEDZICTWA
Papież Jan Paweł II, Benedykt XVI i Franciszek
o znaczeniu pamięci dla trwałości wiary i rozwoju kultury
Bibliografia wypowiedzi z lat 1978-2021

Wykaz skrótów

IGP – *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [Città del Vaticano]

I (1978) ss. 477	XIV (1991) t. 1, ss. 1983
II (1979) [t. 1], ss. 1729	XIV (1991) t. 2, ss. 1619
II (1979) t. 2, ss. 157	XV (1992) t. 1, ss. 2147
III (1980) t. 1, ss. 1983	XV (1992) t. 2, ss. 1119
III (1980) t. 2, ss. 1869	XVI (1993) t. 1, ss. 1855
IV (1981) t. 1, ss. 1292	XVI (1993) t. 2, ss. 1725
IV (1981) t. 2, ss. 1313	XVII (1994) t. 1, ss. 1367
V (1982) t. 1, ss. 1376	XVII (1994) t. 2, ss. 1281
V (1982) t. 2, ss. 2497	XVIII (1995) t. 1, ss. 2054
V (1982) t. 3, ss. 1751	XVIII (1995) t. 2, ss. 1589
VI (1983) t. 1, ss. 1730	XIX (1996) t. 1, ss. 1798
VI (1983) t. 2, ss. 1496	XIX (1996) t. 2, ss. 1206
VII (1984) t. 1, ss. 2016	XX (1997) t. 1, ss. 1799
VII (1984) t. 2, ss. 1708	XX (1997) t. 2, ss. 1230
VIII (1985) t. 1, ss. 2081	XXI (1998) t. 1, ss. 1669
VIII (1985) t. 2, ss. 1683	XXI (1998) t. 2, ss. 1483
IX (1986) t. 1, ss. 2204	XXII (1999) t. 1, ss. 1660
IX (1986) t. 2, ss. 2242	XXII (1999) t. 2, ss. 1396
X (1987) t. 1, ss. 1482	XXIII (2000) t. 1, ss. 1415
X (1987) t. 2, ss. 2582	XXIII (2000) t. 2, ss. 1463
X (1987) t. 3, ss. 1812	XXIV (2001) t. 1, ss. 1607
XI (1988) t. 1, ss. 1073	XXIV (2001) t. 2, ss. 1376
XI (1988) t. 2, ss. 2625	XXV (2002) t. 2, ss. 1130
XI (1988) t. 3, ss. 1405	XXV (2002) t. 1, ss. 1290
XI (1988) t. 4, ss. 2317	XXVI (2003) t. 1, ss. 1298
XII (1989) t. 1, ss. 1945	XXVI (2003) t. 2, ss. 1205
XII (1989) t. 2, ss. 1783	XXVII (2004) t. 1, ss. 1063
XIII (1990) t. 1, ss. 1885	XXVII (2004) t. 2, ss. 933
XIII (1990) t. 2, ss. 1888	XXVIII (2005), ss. 333

IB – *Insegnamenti di Benedetto XVI* [Città del Vaticano]

I(2005) ss. 1326	V(2009) t. 1, ss. 1439
II(2006) t. 1, ss. 1008	V(2009) t. 2, ss. 980
II(2006) t. 2, ss. 1065	VI(2010) t. 1, ss. 1166
III(2007) t. 1, ss. 1405	VI(2010) t. 2, ss. 1390
III(2007) t. 2, ss. 1065	VII(2011) t. 1, ss. 1072
IV(2008) t. 1, ss. 1280	VIII(2012) t. 1, ss. 960
IV(2008) t. 2, ss. 1099	VIII(2012) t. 2, ss. 952
IX(2013), ss. 336	

IF – *Insegnamenti di Francesco* [Città del Vaticano]

- I (2013) t. 1, ss. 592
 I (2013) t. 2, ss. 983
 II (2014) t. 1, ss. 938
 II (2014) t. 2, ss. 949

- NP I – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, I (1978), Poznań-Warszawa 1987, ss. 220
 NP II, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 1, Poznań 1990, ss. 793
 NP II, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 2, Poznań 1992, ss. 753
 NP III, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 1, Poznań-Warszawa 1985, ss. 875
 NP III, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 2, Poznań-Warszawa 1986, ss. 924
 NP IV, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 1, Poznań 1989, ss. 611
 NP IV, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 2, Poznań 1989, ss. 572
 NP V, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 1, Poznań 1993, ss. 877
 NP V, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 2, Poznań 1996, ss. 1004
 NP VI, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 1, Poznań 1998, ss. 852
 NP VI, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 2, Poznań 1999, ss. 686
 NP VII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 1, Poznań 2001, ss. 924
 NP VII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 2, Poznań 2002, ss. 827
 NP VIII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 1, Poznań 2003, ss. 1076
 NP VIII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 2, Poznań 2004, ss. 856
 NP IX – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IX (1986) t. 1, Poznań 2005, ss. 999

ORpol. – „L'Osservatore Romano” wydanie polskie 1980 –

JAN PAWEŁ II

1978

1. *Charyzmat Apostoła Narodów w pontyfikacie Pawła VI* (Homilia podczas Mszy św., 17 XII), NP I, s. 162-164; toż: *Nel Pontificato di Paolo VI il carisma dell'apostolato delle genti*, IGP I, s. 354-357.

1979

2. *Niezatarte wspomnienia z pielgrzymki do Meksyku* (Przemówienie do dzieci i młodzieży, 7 II), NP II, 1, s. 137-140; toż: *Ricordi incancellabili del pellegrinaggio in Messico*, IGP II, 1, s. 355-360.

3. *Wspomnienie o Aldo Moro i o ofiarach przemocy* (9 V), NP II, 1, s. 466-467; toż: *Ricordo di Moro e delle vittime della violenza*, IGP II, 1, s. 1082.

4. *Pamięci Papieża Jana Pawła I* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 26 VIII), NP II, 2, s. 86-88; toż: *Guardare in alto verso Maria*, IGP II, 2, s. 175-177.

5. *Wspomnienie świętych Piotra i Pawła i świętego Jana Neumanna* (Przemówienie w katedrze świętych Piotra i Pawła w Filadelfii, 3 X), NP II, 2, s. 286-287; toż: *Nella memoria dei Santi Pietro e Paolo e di San Giovanni Neumann*, IGP II, 2, s. 576-578.

6. *Wspominając Deklarację Niepodległości* (Homilia podczas Mszy św. w Logan Circle, Filadelfia, 3 X), NP II, 2, s. 287-290; toż: *Nel ricordo della dichiarazione d'indipendenza*, IGP II, 2, s. 579-585.

7. *Adhortacja apostolska o katechizacji w naszych czasach Catechesi tradendae* (16 X), NP II, 2, s. 424-462; toż: *Esortazione Apostolica Catechesi Tradendae*, IGP II, 2, s. 851-909.

8. *„Spełniam swój ukryty ślub pobożności, wdzięczności i miłości”* (Przemówienie w sanktuarium Matki Bożej Różańcowej, Pompeje, 21 X), NP II, 2, s. 402-404; toż: *„Scioglio un mio segreto voto di pietà, di gratitudine e di amore”*, IGP II, 2, s. 807-810.

9. *Małżeństwo jest przypomnieniem, urzeczywistnieniem się i zapowiedzią historii przymierza między Bogiem a jego ludem* (Przemówienie do międzynarodowych grup studyjnych, 3 XI), NP II, 2, s. 497-500; toż: *Il matrimonio è memoria, attuazione e profezia della storia dell'alleanza tra Dio e il suo popolo*, IGP II, 2, s. 1030-1035.

1980

10. *Włochy zroszone krwią* (Wspomnienie o profesorze Bachelet, 13 II), NP III, 1, s. 155-156; toż: *Dolore per l'Italia insanguinata*, IGP III, 1, s. 387.

11. *Znaczenie dzieła Pawła VI i krótkiego pontyfikatu Jana Pawła I* (Przemówienie podczas uroczystej Eucharystii w intencji ostatnich dwóch papieży, 28 IX), NP III, 2, s. 391-394; toż: *Importanza dell'opera di Paolo VI e del breve pontificato di Giovanni Paolo I*, IGP III, 2, s. 743 [6-11].

12. *Jan Paweł II otwiera rozbudowane tajne archiwum* (Przemówienie z okazji otwarcia nowego pomieszczenia dla archiwum, 18 X), NP III, 2, s. 489-491; toż: *Giovanni Paolo II inaugura l'ampliamento dell'Archivio Segreto*, IGP III, 2, s. 907-915.

13. *Prawo narodów do własnego rozwoju i zachowania swej tożsamości* (Przemówienie do uczestników plenarnego posiedzenia Papieskiej Komisji „Iustitia et Pax”, 14 XI), NP III, 2, s. 603-605; toż: *Salvaguardare il diritto dei popoli al proprio sviluppo e alla propria identità*, IGP III, 2, s. 1168-1173.

14. Encyklika o Bożym miłosierdziu *Dives in misericordia* (30 XI), NP III, 2, s. 755-784; toż: *Lettera Enciclica Dives in Misericordia* (30 XI), IGP III, 2, s. 1483-1574.

1981

15. *Pamięć o przeszłości oznacza zaangażowanie w przyszłość* (Przemówienie przy pomniku pokoju, Hiroszima, 25 II), NP IV, 1, s. 260-263; toż: *Ricordare il passato è impegnarsi per il futuro*, IGP IV, 1, s. 532-537.

16. *Pamiętajmy o tym, co papież Jan XXIII powiedział rodzinom* (Homilia podczas Mszy św. w Sotto il Monte, 26 IV), NP IV, 1, s. 487-491; toż: *Nella devozione dei popoli a Papa Giovanni l'estremo bisogno di bontà per l'umanità*, IGP IV, 1, s. 1018-1025.

17. *Konieczne przystosowanie w poszanowaniu dla tradycji* (Przemówienie do kapłanów i zakonników, 26 IV), NP IV, 1, s. 496-500; toż: *Necessario aggiornamento nel rispetto della tradizione*, IGP IV, 1, s. 1035-1042.

18. *Stanisławowa tradycja* (Orędzie na doroczne uroczystości ku czci św. Stanisława, 10 V), NP IV, 1, s. 562-563; toż: *Messaggio per la festa di San Stanislao*, IGP IV, 1, s. 1165-1166.

19. *Posiadanie cennego dziedzictwa pociąga za sobą odpowiedzialność* (Orędzie na uroczystość ku czci świętych Cyryla i Metodego, 6 VII), NP IV, 2, s. 2-4; toż: *Possedere un'eredità preziosa comporta una grande responsabilità*, IGP IV, 2, s. 5-11.

20. *Nie możemy zapomnieć* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 30 VIII), NP IV, 2, s. 52-55; toż: *Vigorosa difesa della pace*, IGP IV, 2, s. 116-119.

21. *Papież Jan – wielki dar Boga dla Kościoła* (Audycja generalna, 25 XI), NP IV, 2, s. 334-340; toż: *Papa Giovanni indicò le vie del rinnovamento nel grande solco della tradizione*, IGP IV, 2, s. 752-762.

22. *Zasługą Kościoła jest zachowanie w średniowieczu dzieł Wergiliusza* (Przemówienie do członków fundacji „Latinas” i do zwycięzców „Certamen Vaticanum”, 30 XI), NP IV, 2, s. 356-358; toż: *E merito della Chiesa aver conservato nel medioevo le opere di Virgilio*, IGP IV, 2, s. 794-798.

1982

23. *Strzeżcie zazdrośnie spuścizny duchowej przekazanej wam przez bł. Agnieszkę Czeską* (List do arcybiskupa Pragi, 1 III), NP V, 1, s. 309-313; toż: *Custodite gelosamente l'eredità spirituale tramandatevi dalla Beata Agnese di Boemia*, IGP V, 1, s. 732-739.

24. *Patrzmy na krzyż z wdzięcznością i z poczuciem największej odpowiedzialności* (Homilia podczas Mszy św. w parafii św. Sebastiana, 21 III), NP V, 1, s. 427-430; toż: *Guardiamo la croce con gratitudine e con il senso della più grande responsabilità*, IGP V, 1, s. 959-964.

25. *Bądźcie wierni dziedzictwu wiary przekazanej przez waszych ojców* (Homilia podczas Mszy św. w Bellahouston Park, 1 VI), NP V, 2, s. 8-13; toż: *Siate fedeli al re-taggio di fede trasmesso dai vostri padri*, IGP V, 2, s. 2064-2080.

26. *Świadek wiary i herold rozumu* (Stulecie urodzin Jacquesa Maritaina, 15 VIII), NP V, 2, s. 278-280.

27. *Pragnę wspólnie z wami podziękować Bogu za Pawła VI* (Homilia podczas Mszy św., Brescia, 26 IX), NP V, 2, s. 455-458; toż: *Annunciò il messaggio evangelico della giustizia come condizione fondamentale della pace*, IGP V, 3, s. 602-607.

28. *Niech wzniesie się ku tronowi Mądrości Bożej dziękczynienie Kościoła za świętą Teresę* (Modlitwa na zakończenie obchodów 400. rocznicy śmierci św. Teresy z Avila, 1 XI), NP V, 2, s. 658-660; toż: *Salga al trono della sapienza di Dio il ringraziamento della Chiesa per Santa Teresa*, IGP V, 3, s. 1045-1048.

29. *Śladami wielkich świętych, których wydała Hiszpania* (Audiencja generalna, 17 XI), NP V, 2, s. 793-798; toż: *Un pellegrinaggio attraverso la realtà della Chiesa in Spagna sulle orme dei suoi Santi e delle sue tradizioni apostoliche*, IGP V, 3, s. 1297-1309.

1983

30. *Krew dwóch misjonarzy męczenników stanowi fundament Kościoła chińskiego* (Homilia podczas Mszy św. beatyfikacyjnej, 15 V), NP VI, 1, s. 585-588; toż: *Il sangue dei due missionari martiri costituisce la fundamenta della Chiesa cinese*, IGP VI, 1, s. 1244-1248.

31. *Wspomnienie wielkiego Papieża Piusa XI* (Przemówienie podczas spotkania z ludnością Desio, 21 V), NP VI, 1, s. 607-611; toż: *Ricordo del grande Papa Pio XI*, IGP VI, 1, s. 1293-1298.

32. *Niech żywa pozostaje pamięć Papieża, który odmłodził Kościół* (Czuwanie modlitewne z okazji 20. rocznicy śmierci Jana XXIII, 3 VI), NP VI, 1, s. 682-683; toż: *Resti viva la memoria del Papa che ha ringiovanito la Chiesa*, IGP VI, 1, s. 1436-1438.

33. *Przemówienie do młodzieży z całej Polski po Mszy św. koncelebrewanej pod przewodnictwem Józefa kard. Glempa prymasa Polski* (Przemówienie do młodzieży w czasie Apelu Jasnogórskiego, Częstochowa, 18 VI), NP VI, 1, s. 750-753; toż: *Vegliare sulla vita sociale e perseverare nella speranza*, IGP VI, 1, s. 1562-1567.

34. *Dwaj papieże niezłomnej wiary oraz czynnej i płodnej miłości* (Przemówienie w 25. rocznicę śmierci Piusa XII i wyboru Jana XXIII, 8 X), NP VI, 2, s. 324-326; toż: *Due Pontefici di fede indomita e di operosa e feconda carità*, IGP VI, 2, s. 720-723.

35. *Papież przypomniał wychowawcom i uczniom znaczenie świadectwa* (Przemówienie w auli Pawła VI do uczniów Barnabitów, 26 XI), NP VI, 2, s. 549-552; toż: *Il Santo Padre ricorda agli educatori e agli studenti il valore della testimonianza*, IGP VI, 2, s. 1190-1193.

1984

36. *Świadectwo męczenników z Angers przypomina ofiarę tak wielu ludzi prześladowanych za wiarę* (Audiencja dla pielgrzymów z Angers, 20 II), NP VII, 1, s. 204-207;

toż: *La testimonianza dei martiri di Angers richiama il sacrificio di quanti oggi sono perseguitati o soffrono per la fede*, IGP VII, 1, s. 447-452.

37. *Oczyszczenie pamięci* (Spotkanie z Radą Federalną Kościołów Ewangelickich, 14 VI), NP VII, 1, s. 799-801; toż: *La franca discussione degli avvenimenti storici elemento fondamentale nel progresso ecumenico*, IGP VII, 1, s. 1747-1751.

38. „Człowiecze, który ze strachem patrzysz na owoc swojej pracy, pamiętaj, że nadzieja jest w Bogu” (Homilia podczas Mszy św., Lucerna, 16 VI), NP VII, 1, s. 844-848; toż: „Uomo, che guardi con terrore il frutto del tuo lavoro, ricordati che la speranza è in Dio”, IGP VII, 1, s. 1839-1846.

39. „Wspominając zbawczą Mękę Syna” (Homilia podczas Mszy św. z okazji dwudziestolecia Konstytucji *Sacrosanctum Concilium*, 28 X), NP VII, 2, s. 525-528; toż: *Ricchezza sostanziale della Chiesa*, IGP VII, 2, s. 1057-1061.

40. *Pamięć o Hiroszimie dla nowego społeczeństwa* (Przemówienie do młodzieży, 7 XII), NP VII, 2, s. 742-744; toż: *Nel ricordo di Hiroshima per una nuova società*, IGP VII, 2, s. 1535-1538.

1985

41. *Jestem przy Tobie, pamiętam, czuwam* (Przemówienie podczas spotkania z Polakami, 27 I), NP VIII, 1, s. 104-105; „*Affidiamo a Dio la storia di tutte le genti del mondo*”, IGP VIII, 1, s. 185-187.

42. *List Ojca Świętego Jana Pawła II do całego kleru Czechosłowacji z okazji obchodów tysięcnej rocznicy śmierci św. Metodego* (19 III), NP VIII, 1, s. 364-370; toż: Lettera a tutto il clero cecoslovacco riunito a Velehrad in occasione del 1100° anniversario della morte dell’apostolo degli slavi „*Convenistis, dilecti*”, IGP VIII, 1, s. 963-980.

43. *Budujcie przyszłość Kościoła opierając się na dawnej tradycji* (Przesłanie z okazji obchodów 450-lecia diecezji Angra, 4 XI), NP VIII, 2, s. 613-617; toż: *Costruite il vostro futuro di Chiesa nel solco vivo dell’antica tradizione*, IGP VIII, 2, s. 1190-1197.

1986

44. *Pamiętam o nich co dzień* (Przemówienie do polskich pielgrzymów, 23 III), ORpol. 7(1986) nr 3, s. 21-22.

45. *Dziedzictwo nie oznacza martwej przeszłości* (Przemówienie do uczestników Kongresu, 21 IV), ORpol. 7(1986) nr 4, s. 18; toż: *L’eredità della cultura cristiana per una nuova coscienza europea*, IGP IX, 1, s. 1094-1097.

46. *Co się stało z dziedzictwem waszych męczenników?* (Nabożeństwo ekumeniczne, Lyon, 4 X), ORpol. 7(1986) nr 10, s. 19-20; toż: *Preghiera e conversione del cuore: ecco la via maestra dell’ecumenismo*, IGP IX, 2, s. 798-802.

1987

47. *Wdzięczny jestem za waszą obecność w społeczeństwie* (Spotkanie ze światem nauki i kultury, Łódź, 13 VI), ORpol. 8(1987) nr 5 bis, s. 12-13.

48. *Staliście się wielkim głosem przestrzegającym ludzkość* (Spotkanie z przedstawicielami społeczności żydowskiej, Warszawa, 14 VI), ORpol. 8(1987) nr 5 bis, s. 16; toż: *Quanto più dolorose sono le esperienze tanto maggiore è la speranza*, IGP X, 2, s. 2221-2222.

1988

49. *Ona jest pamięcią Kościoła* (Homilia podczas Mszy św. w Nowy Rok, 1 I), ORpol. 9(1988) nr 1, s. 4; toż: 1988: *La memoria di un Battesimo che aprì la via di Cristo tra i popoli dell'Europa Orientale*, IGP XI, 1, s. 3-8.

50. *Modeno, nie zapominaj* (Homilia podczas Mszy św., 4 VI), ORpol. 9(1988) nr 7, s. 11-12; toż: *La Chiesa vi invita a non dimenticare che il mondo non è per nessuno di noi una "dimora eterna"*, IGP XI, 2, s. 1781-1787.

51. *Ciężar wspomnienia* (Spotkanie z przedstawicielami wspólnoty żydowskiej, Wiedeń, 24 VI), ORpol. 9(1988) nr 7, s. 21-22; toż: *Terrasanta, Israele, Libano e Medioriente: dove le radici bibliche, storiche, religiose e culturali invocano la pace*, IGP XI, 2, s. 2124-2129.

52. *Czy nie zapomnieliśmy zbyt pochopnie?* (Przemówienie podczas odwiedzin w obozie w Mauthausen, 24 VI), ORpol. 9(1988) nr 7, s. 23-24; toż: *Cosa mai può tramandare ai posteri il nostro secolo se esistono ancora nel mondo i campi di sterminio?*, IGP XI, 2, s. 2141-2145.

1989

53. *Czym jest człowiek, że o nim pamiętasz?* (Homilia podczas Mszy św., Tromsø, 3 VI), ORpol. 10(1989) nr 5-6, s. 25-26; toż: *Solo entrando in rapporto d'amore con Gesù Cristo realizzeremo l'obiettivo per il quale siamo stati creati*, IGP XII, 1, s. 1465-1471.

1990

54. *W imię sprawiedliwości wzywam: nie zapominajcie o ludziach głodujących* (Apel w sprawie krajów Sahelu, 29 I), ORpol. 11(1990) nr 2-3, s. 24-25; toż: *Il mondo deve sapere che l'Africa conosce una profonda povertà*, IGP XIII, 1, s. 302-308.

1991

55. *Wydarzenia ostatniego dziesięciolecia każą pamiętać o Fatimie* (Audience generalna, 15 V), ORpol. 12(1991) nr 6, s. 60-61; toż: *Gli avvenimenti di questo decennio in Europa costringono a pensare in mondo particolare a Fatima*, IGP XIV, 1, s. 1247-1256.

56. *Kościół stale żyje dziedzictwem apostołów Piotra i Pawła* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość świętych apostołów Piotra i Pawła, 29 VI), ORpol. 12(1991) nr 6, s. 52; toż: *La Chiesa vive sempre dell'eredità dei due apostoli: il ministero petrino e il carissima paolino dell'annuncio*, IGP XIV, 1, s. 1825-1828.

57. *Jestem przy Tobie, pamiętam, czuвам...* (Przemówienie do młodzieży podczas czuwania na Jasnej Górze, 14 VIII), ORpol. 12(1991) nr 8, s. 22-24; toż: *Guardate alla Croce e non dimenticate le tre parole chiave della vostra vita: io sono, mi ricordo, veglio*, IGP XIV, 2, s. 240-246.

1992

58. Posynodalna adhortacja apostolska *Pastores dabo vobis* o promocji kapłanów we współczesnym świecie (25 III), ORpol. 13(1992) nr 3-4, s. 4-63; toż: *Esortazione Apostolica Postsinodale Pastores Dabo Vobis*”, IGP XV, 1, s. 700-957.

59. *Kościół dziękuje za dar Katechizmu* (Homilia podczas Mszy św., 8 XII), ORpol. 14(1993) nr 2, s. 10-11; *Nel giorno dell'Immacolata la Chiesa si presenta agli uomini del nostro tempo con il Catechismo Postconciliare*, IGP XV, 2, s. 857-860.

1993

60. *Come Maria e con Maria vogliamo ringraziare colui „che ci ha fatto grandi cose”* [Jak Maryja i wraz z Maryją pragniemy podziękować Temu, „który uczynił nam wielkie rzeczy”] (Homilia podczas Mszy św., Lorenzo di Cadore, 16 VII), IGP XVI, 2, s. 61-62.

61. Encyklika *Veritatis Splendor* o niektórych podstawowych problemach nauczania moralnego Kościoła (6 VIII), ORpol. 14(1993) nr 10, s. 4-47; toż: *Lettera Enciclica Veritatis Splendor*, IGP XVI, 2, s. 156-375.

1994

62. *Bądźcie godni waszego dziedzictwa wiary i kultury* (Przemówienie podczas inauguracji nowenny modlitw za Italię i z Italią, 15 III), ORpol. 15(1994) nr 5, s. 29-32; toż: *La grande preghiera per l'Italia e con l'Italia*, IGP XVII, 1, s. 703-710.

63. *Wspomnienie wiernych zmarłych* (Audiencja generalna, 2 XI), ORpol. 16(1995) nr 1, s. 58-50; toż: *La testimonianza dei caduti a Montecassino, a Varsavia e in Normandia spinga tutti a promuovere la pace, il rispetto e la concordia tra le nazioni*, IGP XVII, 2, s. 588-596.

1995

64. Encyklika *Ut unum sint* (25 V), ORpol. 16(1995) nr 6, s. 4-31; toż: *Lettera Enciclica Ut Unum Sint*, IGP XVIII, 1, s. 1434-1570.

65. Adhortacja apostolska *Ecclesia in Africa* [...] o Kościele w Afryce i jego misji ewangelizacyjnej u progu roku 2000 (14 IX), ORpol. 16(1995) nr 10, s. 4-40; toż: *Esortazione Apostolica [...] Ecclesia in Africa*, IGP XVIII, 2, s. 373-541.

66. *Światłość wieczna niech im świeci* (Rozważanie poświęcone pamięci zmarłych, 1 XI), ORpol. 17(1996) nr 1, s. 44; toż: *Il pellegrinaggio del ricordo e della preghiera attraverso i cimiteri di Roma e del mondo*, IGP XVIII, 2, s. 1009-1011.

1996

67. Posynodalna adhortacja apostolska *Vita consecrata* o życiu konsekrowanym i jego misji w Kościele i w świecie (25 III), ORpol. 17(1996) nr 4, s. 4-52; toż: Esortazione Apostolica Postsinodale *Vita Consecrata*, IGP XIX, 1, s. 604-836.

68. *Pamięć i przebaczenie* (Audiencja dla rodzin katyńskich, 13 IV), ORpol. 17(1996) nr 6, s. 43-44.

1997

69. *Pragnę jeszcze raz podziękować Pani Fatimskiej za ocalone życie* (Homilia, Zakopane, 7 VI), ORpol. 18(1997) nr 7, s. 48-50; toż: *Qui in questo Santuario, voglio ancora una volta ringraziare la Signora di Fatima*, IGP XX, 1, s. 1430-1436.

70. *Pamięć o zmarłych* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 2 XI), ORpol. 18(1997) nr 12, s. 42; toż: „*In spirituale pellegrinaggio là dove sono sepolte le vittime della violenza e della guerra, dell'ingiustizia e della fame, presso la Cattedrale di Wawel, ad Auschwitz e a Rakowice dove riposano i miei genitori*”, IGP XX, 2, s. 730-732.

1998

71. *Wdzięczność za nieoceniony dar kapłaństwa* (Homilia podczas Mszy św. w Wielki Czwartek, 9 IV), ORpol. 19(1998) nr 5-6, s. 27-28.

72. *Ich imiona są wpisane w pamięć Kościoła* (Homilia podczas Mszy św. beatyfikacyjnej, 24 V), ORpol. 19(1998) nr 10, s. 37-38; toż: *I nuovi Beati hanno accolto e fatto proprio il messaggio della Sindone, icona toccante della Passione di Cristo*, IGP XXI, 1, s. 1029-1033.

73. List [...] *Dies Domini* – o świętowaniu niedzieli (31 V), ORpol. 19(1998) nr 8-9, s. 4-29; toż: Lettera *Dies Domini*, IGP XXI, 1, s. 1127-1190.

74. *Wspomnienie zakonnic zamordowanej w Ruandzie* (Podczas modlitwy „Anioł Pański”, 2 VIII), ORpol. 19(1998) nr 11, s. 55; toż: *Il paterno dolore si fa preghiera per suor Valens Mukanohehi, assassinata in Ruanda*, IGP XXI, 2, s. 110.

1999

75. *W duchu wdzięczności i odpowiedzialności za owocowanie wiary* (Homilia podczas Mszy św., Kraków, 15 VI) ORpol. 20(1999) nr 8, s. 97-100; toż: *Dio misericordioso, fa' che la Chiesa continui l'opera di santificazione che le hai affidato mille anni fa*, IGP XXII, 1, s. 1363-1371.

76. List [...] do osób w podeszłym wieku (1 X), ORpol. 20(1999) nr 12, s. 4-11; toż: *Lettera agli anziani*, IGP XXII, 2, s. 515-534.

77. *Czerpcie z dziedzictwa przeszłości, aby kształtować przyszłość* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami świata nauki i kultury, 9 XI), ORpol. 21(2000) nr 1, s. 25-27; toż: *Gli uomini e le donne impegnati nella cultura mettano la propria creatività al servizio della promozione della vita in tutta la sua verità, bellezza e bontà*, IGP XXII, 2, s. 861-865.

2000

78. *Przebaczamy i prosimy o przebaczenie* (Homilia podczas liturgii Dnia Przebaczenia, 12 III), ORpol. 21(2000) nr 6, s. 41-42; toż: *Perdoniamo e chiediamo perdono!*, IGP XXIII, 1, s. 351-355.

79. *Powrót do korzeni wiary i Kościoła* (Audienca generalna, 29 III), ORpol. 21(2000) nr 5, s. 8-10; toż: *Alle radici della fede e della Chiesa*, IGP XXIII, 1, s. 488-492.

80. *Przekazcie pamięć o męczeństwie przyszłym pokoleniom* (Przemówienie z okazji jubileuszowej pielgrzymki Rumunów, 9 V), ORpol. 21(2000) nr 7-8, s. 19-21; toż: „*Conservate nei vostri cuori la viva memoria del martirio e trasmettetela alle generazioni future*”, IGP XXIII, 1, s. 799-803.

81. *Eucharystia jako pamiątka „mirabilia Dei”* (Audienca generalna, 4 X), ORpol. 22(2001) nr 3, s. 28-29; toż: *L'Eucaristia, memoriale dei „mirabilia Dei”*, IGP XXIII, 2, s. 520-529.

2001

82. *Zachowujcie ciągłość dziejów waszego narodu i jego wiary* (Homilia podczas Mszy św. w Bazylice Watykańskiej, 18 II), ORpol. 22(2001) nr 4, s. 25-26; toż: „*Attendo con ansia il giorno in cui mi sarà dato di baciare la vostra amata terra intrisa del sangue di tanti martiri*”, IGP XXIV, 1, s. 410-414.

83. *Zachowuję w pamięci i w sercu obrazy z tej podróży* (Audienca generalna, 4 VII), ORpol. 22(2001) nr 9, s. 10-11; toż: *Un omaggio alla santità in una terra intrisa di sangue di martiri*, IGP XXIV, 2, s. 19-27.

84. *Wdzięczność i nadzieja* (Audienca generalna, 3 X), ORpol. 22(2001) nr 11-12, s. 10-11; toż: „*Il viaggio apostolico in Kazakistan e Armenia ha lasciato nel mio cuore impressioni ed emozioni vivissime*”, IGP XXIV, 2, s. 509-516.

2002

85. *Psalm 77 – pamięć o dziełach Bożej miłości* (Audienca generalna, 13 III), ORpol. 23(2002) nr 6, s. 37-38; toż: *La Quaresima, un cammino di conversione lungo i sentieri dell'amore e della gratuità*, IGP XXV, 1, s. 214-219.

2003

86. *Oczyszczenie pamięci, przebaczenie, współpraca* (Przemówienie do delegacji Prawosławnego Patriarchatu Serbii, 6 II), ORpol. 24(2003) nr 4, s. 49-50; toż: *Ricericare e promuovere ogni forma di collaborazione che permetta agli ortodossi ed ai cattolici di dare insieme una vivida e convincente testimonianza della loro comune tradizione*, IGP XXVI, 1, s. 163-165.

87. Adhortacja [...] *Ecclesia in Europa* (28 VI), ORpol. 24(2003) nr 7-8, s. 4-39; toż: Esortazione Apostolica Post-Sinodale [...] *Ecclesia in Europa*, IGP XXVI, 1, s. 1004-1083.

88. *Europa, nie zapominaj swojej historii!* (Homilia podczas Nieszporów, 28 VI), ORpol. 24(2003) nr 10, s. 44-45; toż: *Europa, non dimenticare la tua storia!*, IGP XXVI, 1, s. 1088-1090.

89. *Pamięć o Pawle VI zawsze żywa* (Przemówienie podczas uroczystości wręczenia Paulowi Ricoeurowi nagrody Instytutu im. Pawła VI, 5 VII), ORpol. 24(2003) nr 10, s. 43-44; toż: „*Paolo VI ha avvertito le inquietudini e le speranze del suo tempo illuminandole con la luce del messaggio cristiano*”, IGP XXVI, 2, s. 23-25.

90. *Pamięć historyczna jest niezbędna* (Przemówienie podczas spotkania z uczestnikami sympozjum „Uniwersytet i Kościół w Europie”, Castel Gandolfo, 19 VII), ORpol. 24(2003) nr 11-12, s. 26; toż: „*È indispensabile la memoria storica per fondare la prospettiva culturale dell'Europa di oggi e di domani*”, IGP XXVI, 2, s. 63-66.

91. Posynodalna adhortacja apostolska *Pastores gregis* (16 X), ORpol. 25(2004) nr 1, s. 4-48; toż: Esortazione Apostolica Postsinodale *Pastore Gregis*, IGP XXVI, 2, s. 392-598.

2004

92. *Psalm 21, 2-8. 14 – dziękczynienie za zwycięstwo Króla-Mesjasza* (Audiecja generalna, 17 III), ORpol. 25(2004) nr 6, s. 30-31; toż: *Salmo 20, 2-8.14: Ringraziamento per la vittoria del Re-Messia*, IGP XXVII, 1, s. 334-339.

93. *Psalm 30 – podzięką za wybawienie od śmierci* (Audiecja generalna, 12 V), ORpol. 25(2004) nr 7-8, s. 48-49; toż: *Salmo 29: Ringraziamento per la liberazione dalla morte*, IGP XXVII, 1, s. 588-594.

94. *Attingere al patrimonio di valori umani e cristiani del passato dell'Europa per costruire un futuro ricco di speranza e di pace* [Czerpać z dziedzictwa wartości ludzkich i chrześcijańskich przeszłości Europy, aby budować przyszłość pełną nadziei i pokoju] (Słowa wdzięczności na zakończenie koncertu z okazji 25-lecia pontyfikatu w auli Pawła VI, 17 X), IGP XXVI, 2, s. 610-611.

2005

95. *Pamięć i tożsamość. Rozmowy na przełomie tysiącleci*, red. zespół pod kierownictwem P. Ptasznika i P. Sardiego, Znak, Kraków 2005.

BENEDYKT XVI

2005

1. *Dziękuję za ważną służbę dla dobra społeczeństwa* (Przemówienie podczas spotkania z dziennikarzami, 23 IV), ORpol. 26(2005) nr 6, s. 9; toż: *Responsabilità etica degli operatori della comunicazione nella ricerca della verità e nella salvaguardia della centralità e della dignità della persona*, IB I, s. 17-19.

2. *Continue ad essere messaggeri del bello, della fede e di Dio in questo mondo. Così anticipate in qualche modo l'eternità* [Nie przestawajcie być posłańcami piękna, wiary i Boga w tym świecie. Tak w pewien sposób antycypujecie wieczność] (Podziękowanie na zakończenie koncertu „Regensburger Domspatzen” w Kaplicy Sykstyńskiej, 22 X), IB I, s. 694-695.

3. *Wydarzenia, które zachowamy w pamięci i sercu* (Przemówienie do Kurii Rzymskiej, 22 XII), ORpol. 27(2006) nr 2, s. 15-20; toż: *Una giusta ermeneutica per leggere e recepire il Concilio come grande forza di rinnovamento della Chiesa*, IB I, s. 1018-1032.

2006

4. *Wiara, rozum i uniwersytet – wspomnienia i refleksje* (Wykład na uniwersytecie, Ratyżbona, 12 IX), ORpol. 27(2006) nr 11, s. 25-29; toż: *Fede, ragione e università. Ricordi e riflessioni*, IB II, 2, s. 257-267.

2007

5. *Pamiętajcie o kapłanach i osobach konsekrowanych* (Rozważanie przed modlitwą „Regina caeli” 29 IV), ORpol. 28(2007) nr 6, s. 49; toż: *„Preghiamo per le famiglie, perchè in esse continui a sbocciare e maturare il ‘seme’ della chiamata al ministero presbiteriale”*, IB III, 1, s. 750-751.

6. *Przechowując drogocenne dokumenty i skarby, strzeżcie kultury i wiary* (Przemówienie podczas wizyty w Apostolskiej Bibliotece Watykańskiej, 25 VI), ORpol. 28(2007) nr 9, s. 51-52; toż: *Custodi della „sintesi tra cultura e fede che traspira dai preziosi documenti e dai tesori che conservate”*, IB III, 1, s. 1187-1190.

7. *Gdy ludzie żyją w pokoju, ziemia przypomina raj* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 22 VII), ORpol. 28(2007) nr 9, s. 56-57; toż: *Nel 90° anniversario dell’ „inutile strage” rinnovo l’appello di Paolo VI e Giovanni Paolo II*: „Mai più la guerra”, IB III, 2, s. 50-53.

8. *Bóg pamięta o ubogich* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański” 30 IX), ORpol. 28(2007) nr 10-11, s. 51; toż: *„L’appello di Paolo VI: ‘I popoli della fame interpellano in maniera drammatica i popoli dell’opulenza’ conserva oggi tutta la sua urgenza”*, IB III, 2, s. 394-398.

9. *Maryja przypomina nam, że bez Boga nigdy nie pokonamy nienawiści i przemocy* (Rozważanie na placu Hiszpańskim, 8 XII), ORpol. 29(2008) nr 2, s. 38-39; toż: *Senza Dio gli uomini non possono sconfiggere l’odio e costruire la pace*, IB III, 2, s. 791-793.

2008

10. *Pamięć historyczna pomaga budować przyszłość* (Przemówienie do Papieskiego Komitetu Nauk Historycznych, 7 III), ORpol. 29(2008) nr 4, s. 32-33; toż: *Una società che dimentica il passato è più esposta alla manipolazione ideologica*, IB IV, 1, s. 374-376.

11. *Dziadkowie są cennym skarbem każdej rodziny* (Przemówienie do uczestników XVIII Zgromadzenia Plenarnego Papieskiej Rady ds. Rodziny, 5 IV), ORpol. 29(2008) nr 5, s. 28-30; toż: *La cultura della morte insida la terza età*, IB IV, 1, s. 512-515.

12. *Świadectwo męczenników przemawia głośniejsz niż podziały* (Homilia podczas Mszy św. w bazylice św. Bartłomieja, 7 IV), ORpol. 29(2008) nr 5, s. 30-31; toż: *La testimonianza dei martiri parla con voce più forte delle divisioni*, IB IV, 1, s. 529-532.

13. *Dziękuję za ten pamiętny tydzień* (Przemówienie podczas spotkania z wolontariuszami w parku Domain, 21 VII), ORpol. 29(2008) nr 9, s. 34-35.

2009

14. *Pozostawcie przyszłym pokoleniom trwale dziedzictwo pojednania i pokoju!* (Homilia podczas Mszy św., Cimangola, 22 III), ORpol. 30(2009) nr 6, s. 40-42; toż: *Una parola di speranza senza limiti*, IB V, 1, s. 474-479.

15. *Serdeczność i radość świętującej Afryki pozostały mi w pamięci* (Spotkanie z dziennikarzami w samolocie, 23 III), ORpol. 30(2009) nr 6, s. 47-48; toż: *Le prime impressioni di un viaggio riuscito*, IB V, 1, s. 491-492.

16. *Pamięć o Janie Pawle II wciąż żyje w sercach ludzi* (Homilia podczas Mszy św. w Bazylice Watykańskiej, 2 IV), ORpol. 30(2009) nr 5, s. 11-13; toż: *La speranza non è ideologia o slogan ma vita con Cristo*, IB V, 1, s. 532-537.

17. *Tradycja i Pismo Święte przenikają się nawzajem* (Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Komisji Biblijnej, 23 IV), ORpol. 30(2009) nr 6, s. 33-35; toż: *La Scrittura si comprende all'interno della Chiesa*, IB V, 1, s. 654-659.

18. *Przybywam do Jordanii, aby uczcić święte miejsca biblijne* (Ceremonia powitalna na lotnisku, Amman, 8 V), ORpol. 30(2009) nr 6, s. 6-7; toż: *La libertà religiosa diritto umano fondamentale*, IB V, 1, s. 747-749.

19. *Imiona i cierpienia ofiar nie mogą być zapomniane* (Przemówienie w Instytucie Pamięci „Yad Vashem”, 11 V), ORpol. 30(2009) nr 7-8, s. 24-25; toż: *Nessuno neghi o dimentichi la Shoah*, IB V, 1, s. 787-789.

2010

20. *Bądźmy świadkami tej wiary, nadziei i miłości, których uczył nas Jan Paweł II* (Homilia podczas Mszy św. w 5. rocznicę śmierci Jana Pawła II, 29 III), ORpol. 31(2010) nr 6, s. 37-38; toż: *„Compagno di viaggio per l'uomo d'oggi”*, IB VI, 1, s. 425-429.

21. *Strzeżcie swojego dziedzictwa wiary i kultury* (Przemówienie pożegnalne na lotnisku, Luqa, 18 IV), ORpol. 31(2010) nr 6, s. 15; toż: *Per i migranti soccorso e rispetto dei diritti*, IB VI, 1, s. 535-536.

2011

22. *Pamięć pomaga budować pokojową przyszłość* (Przemówienie podczas spotkania ze wspólnotą żydowską w Reichstagu, 22 IX), ORpol. 32(2011) nr 12, s. 16-17.

23. *Dziękujemy Panu za Jego dobrodziejstwa i powierzamy Mu nadzieje na przyszłość* (Nieszpory na zakończenie roku 2011, 31 XII), ORpol. 33(2012) nr 2, s. 18-19.

2012

24. *Niezapomniane dni radości i nadziei* (Audycja generalna, 4 IV), ORpol. 33(2012) nr 5, s. 24-26; toż: *Giorni di gioia e speranza*, IB VIII, 1, s. 398-406.

25. *Najpiękniejsze wspomnienia z całego Soboru* (Przemówienie podczas wizyty w ośrodku Ad gentes w Nemi, 9 VII), ORpol. 33(2012) nr 9-10, s. 24-25; toż: *Il più bel ricordo del Concilio*, IB VIII, 2, s. 12-13.

26. *Benedykt XVI wspomina Sobór Watykański II* (2 VIII), ORpol. 33(2012) nr 11, s. 12-15.

27. *Świadkowie Boga, który jest blisko* (Homilia podczas I Nieszporów Adwentu, 1 XII), ORpol. 34(2013) nr 1, s. 32-34.

FRANCISZEK

2013

1. Encyklika [...] *Lumen fidei*. O wierze (Rzym, 29 VI), p. 4, 5, 9, 25, 38, 40, 44, 45, 46, 49, 58; toż: *Lettera Enciclica Lumen Fidei*, IF I, 1, s. 410-508.

2. *Pamięć o Bogu* (Homilia podczas Mszy św. dla katechetów, 29 IX), ORpol. 34(2013) nr 11, s. 43-44; toż: *Fare memoria di Dio*, IF I, 2, s. 296-298.

3. *Pamięć* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 19 XI), w: Franciszek, *Prawda jest spotkaniem. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2019, s. 405-407.

2014

4. *Data, którą należy pamiętać* (Audycja generalna, 8 I), ORpol. 35(2014) nr 2, s. 46-47; toż: *Il Battesimo va sempre ricordato: ci rende portatori di speranza*, IF II, 1, s. 18-23.

5. *Kim jesteś, człowieku?* (Przemówienie podczas wizyty w Instytucie Pamięci „Yad Vashem” w Jerozolimie, 26 V), ORpol. 35(2014) nr 6, s. 21-22; toż: *Mai più!*, IF II, 1, s. 617-618.

6. *Jaką pamięcią zaspokajam głód mojej duszy?* (Homilia w uroczystość Bożego Ciała, 19 VI), ORpol. 35(2014) nr 7, s. 14-15.

7. *Bądźcie stróżami pamięci i nadziei* (Przemówienie podczas spotkania z biskupami koreańskimi w Seulu, 14 VIII), ORpol. 35(2014) nr 8-9, s. 6-8; toż: *Custodite la speranza, non seguite criteri mondani*, IF II, 2, s. 119-124.

8. *Pamięć, nadzieja, świadectwo* (Audycja generalna, 20 VIII), ORpol. 35(2014) nr 8-9, s. 30-31; toż: *La Chiesa accorci le distanze dalla gente*, IF II, 2, s. 263-265.

9. *Pamiętajmy o naszej historii* (Homilia podczas nieszpórów w kościele Najświętszego Imienia Jezus, 27 IX), ORpol. 35(2014) nr 10, s. 36-38.

10. *Pamięć o przeszłości i przyszłość* (Przemówienie podczas spotkania z ludźmi starszymi, 28 IX), ORpol. 35(2014) nr 10, s. 39-40; toż: *Non c'è futuro senza questo incontro tra le generazioni*, IF II, 2, s. 320-322.

11. *Pamięć łaski i grzechu* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 7 X), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 244-246.

12. *Pamięć, odwaga, utopia* (Przemówienie w Radzie Europy, 25 XI), ORpol. 35(2014), ORpol. 35(2014) nr 12, s. 14-18; toż: *L'Europa riscopra la sua anima buona*, IF II, 2, s. 623-634.

2015

13. *Pamięć i nadzieja to przymioty chrześcijanina* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 30 I), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 370-372.

14. Encyklika [...] *Laudato si*. W trosce o wspólny dom (Rzym, 24 V).

15. *Nie zapominajcie o przeszłości* (Przemówienie podczas spotkania z duchowieństwem, osobami konsekrowanymi i seminarzystami, Sarajewo, 6 VI), ORpol. 36(2015) nr 6, s. 12-14.

16. *Synodalność konstytutywnym wymiarem Kościoła* (Przemówienie podczas uroczystości upamiętniającej 50. rocznicę ustanowienia Synodu Biskupów, 17 X), ORpol. 36(2015) nr 11, s. 4-8.

17. *Nie zapominajcie o ubogich* (Przesłanie z okazji zebrania Światowego Forum Ekonomicznego, 30 XII), ORpol. 37(2016) nr 2, s. 21-23.

2016

18. *Pamięć i pojednanie* (Przemówienie podczas spotkania ekumenicznego w Erewanie, 25 VI), ORpol. 37(2016) nr 7-8, s. 38-40.

19. *Dwa warunki – pamięć i odwaga* (Przemówienie podczas spotkania z wolontariuszami SDM w hali Tauron Areny, 31 VII), ORpol. 37(2016) nr 7-8, s. 31.

20. *Kościół powszechny wyraża wam swoje uznanie i wdzięczność* (Przemówienie do przedstawicieli katolickich organizacji charytatywnych działających w Syrii i Iraku, 29 IX), ORpol. 37(2016) nr 10, s. 54-55.

21. *Korzenie i pamięć społeczeństwa* (Przemówienie podczas audencji dla członków włoskich organizacji seniorów, 15 X), ORpol. 37(2016) nr 11, s. 22-24.

22. *Łaska pamięci* (Homilia podczas Mszy św. koncelebrewanej z kardynałami w dniu 80. urodzin Papieża, 17 XII), ORpol. 38(2017) nr 1, s. 25-26.

2017

23. *Śmierć i nienawiść nie mają ostatniego słowa* (Audiencja generalna, 23 VIII), ORpol. 38(2017) nr 9, s. 18-19.

24. *Pamięć o spotkaniu z Jezusem* (Audiencja generalna, 30 VIII), ORpol. 38(2017) nr 9, s. 20-21.

25. *Przypomnijmy Księcia Pokoju* (Orędzie „Urbi et Orbi”, 25 XII), ORpol. 38(2017) nr 1, s. 8-10.

2018

26. *Trzeba pamiętać datę chrztu* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 7 I), ORpol. 39(2018) nr 2, s. 51-52.

27. *Pamięć chrześcijańska jest solą życia* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 7 VI), ORpol. 39(2018) nr 7, s. 61-62.

2019

28. *Pamięć i nadzieja* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 1 II), ORpol. 40(2019) nr 3, s. 59-60.

29. *Zachowanie pamięci* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 7 III), ORpol. 40(2019) nr 4-5, s. 56-57.

30. *Pamięć, nadzieja, bliskość* (Homilia podczas Mszy św., Camerino, 16 VI), ORpol. 40(2019) nr 7-8, s. 38-40.

2020

31. *Populizmy przygotowują grunt pod nienawiść* (Przemówienie do delegacji Centrum Szymona Wiesenthala, 20 I), ORpol. 41(2020) nr 2-3, s. 10-11.

32. *Bogate i wieloaspektowe dziedzictwo* (List na inaugurację Instytutu Kultury św. Jana Pawła II, 18 V), ORpol. 41(2020) nr 6, s. 8-9.

33. Encyklika *Fratelli tutti* [...] O braterstwie i przyjaźni społecznej (Asyż, 3 X).

2021

34. *Prawdziwe spotkanie z Panem pozostaje na zawsze w pamięci* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 17 I), ORpol. 42(2021) nr 2, s. 31-32.

35. *Modlitwa za pomocą Pisma Świętego* (Audiencja generalna, 27 I), ORpol. 42(2021) nr 2, s. 22-24.

36. *Od pamięci o korzeniach do prorocstwa o przyszłości* (Przemówienie do wspólnoty Papieskiego Kolegium Filipińskiego, 22 III), ORpol. 42(2021) nr 4-5, s. 10-12.